

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อนจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง โดยแนวทางพัฒนาย่างยั่งยืนที่จะเสริมสร้างให้ชุมชนรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้เองคือ การสร้างเข้าใจและผลักดันชุมชนปรับเปลี่ยนและลดกิจกรรมการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมถึงสร้างกลุ่มขับเคลื่อนงานอย่างต่อเนื่อง โครงการวิจัยนี้ดำเนินงานต่อเนื่องเป็นปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการยกระดับและพัฒนาชุมชนโครงการหลวงให้เป็นต้นแบบของชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืน สรุปผลได้ดังนี้ 1) ผลการยกระดับการพัฒนาจากกระบวนการขับเคลื่อนของชุมชน 12 แห่ง 11 ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ให้เข้าสู่ตัวชี้วัดชุมชนคาร์บอนต่ำ โดยมีหน่วยงานเป็นฝ่ายสนับสนุน มีค่าคะแนนผลการพัฒนาในระยะ 12 เดือน ระหว่างเดือนตุลาคม 2560-กันยายน 2561 อยู่ในช่วง 79 ถึง 93 โดยชุมชนบ้านปางบัง ศูนย์ฯ ป่าเมี่ยง และบ้านป๊อก ศูนย์ฯ ดินตก ได้คะแนนสูงสุดร้อยละ 93 รองลงมาคือ บ้านห้วยน้ำกั้น ศูนย์ฯ ห้วยโป่ง และบ้านเหล่า ศูนย์ฯ ม่อนเงาะ ได้คะแนนเท่ากัน คือ ร้อยละ 86 ส่วนชุมชนที่ได้คะแนนต่ำสุด ร้อยละ 79 คือ บ้านหนองหอยเก่า ศูนย์ฯ หนองหอย 2) ผลการจัดระดับความพร้อมในการขอรับการรับรองการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำ ซึ่งพิจารณาจากค่าคะแนนผลการพัฒนาและความร่วมมือภายในชุมชนพบว่า ชุมชน 11 แห่ง มีความพร้อมสูง และ 1 แห่ง อยู่ในระดับความพร้อมค่อนข้างสูง ในขณะเดียวกันทุกชุมชนได้จัดตั้งกลุ่มขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนคาร์บอนต่ำในแต่ละมิติ และเริ่มเตรียมกลุ่มคนเพื่อให้ข้อมูล ปรับปรุงสถานที่ทำกิจกรรม และรวบรวมเอกสารประกอบการตรวจประเมินบ้างแล้ว และ 3) ปรับปรุงเกณฑ์การประเมินของมาตรฐานการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำและยั่งยืนจนได้เกณฑ์ที่ครอบคลุมและเหมาะสมต่อการพัฒนาภูมิสังคมบนพื้นที่สูง 19 ข้อ 32 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย มิติการพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ (1) การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (2) การฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าไม้ (3) การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชน และ (4) ความเข้มแข็งของชุมชนในการรองรับการเปลี่ยนแปลงสำหรับนำไปทดสอบการตรวจประเมินผลการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : ชุมชนคาร์บอนต่ำ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โครงการหลวง การพัฒนาย่างยั่งยืน พื้นที่สูง

Abstract

Climate change and global warming from human emissions are important factors affecting the environment and the development of highland communities. The understanding and encouraging of communities to change and reduce greenhouse gas emissions including creating a motivational group will be a sustainable development path also the community will be able to cope with the change that will happen. This project is the third consecutive year. It aims to study the effects of upgrading and developing the Royal Project community as a model of low carbon and sustainable highland communities. The results are as follows: 1) Improvement of the development of 12 communities in 11 Royal Development Projects to the low carbon community with supporting by agency. The score showed in the range of 79 to 93, Pang Bong community in Pa Miang Development Center and Ban Pok in Teen Tok Development Center have the highest score at 93 percent, followed by Ban Huai Nam Kiew in Huai Pong Development Center and Ban lao in Mont Ngo Development Center showed the same score at 86 percent. Nong Hoi Kao in Nong Hoi Development Center were minimum at 79 score 2) Priorities of the mobility to reach a low carbon community development are inquired on scores and cooperation within the community. The result showed 11 communities grading in high readiness to audit and 1 in rather high readiness. All communities have set up a group for powering in each low carbon development dimension. At the same time, the community has begun preparing people for information, place of activity and documents. 3) Community development standards in sustainable low carbon was improved to reach the comprehensive and appropriate criteria. The criteria are consist 19 list and 32 indicators include four dimensions of development as (1) environmentally friendly agriculture (2) watershed rehabilitation and conservation (3) community environmental management and (4) strengthening on community-based adaptation to changes. All indicators were tested in process of assessment as low carbon community based on highland development.

Keywords: Low Carbon community, Royal Project, Sustainable Development, Highland